

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Imatran kaupunki kannattaa työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuun siirtoa kunnille. Kunnilla on vahva tahtotila vaikuttaa alueensa elinvoimaisuuteen ja kilpailukykyyn.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Lakiesityksen tavoitteet ovat perusteltuja: työvoimansaataavuuden parantaminen ja työllisyyden edistäminen, alueen ekosysteemin hyödyntäminen. Laki ei kuitenkaan juurikaan tarjoa uusia keinoja työttömyyden pienentämiseen vaan pitkälti keskittyy siihen, että palvelut siirretään sellaiseen valtiolta kunnille. Tärkeimmäksi vaikutusmekanismiksi mainitaan kannustava rahoitusmalli, joka suosii kuntia/alueita, jotka onnistuvat hyvin työllisyystoimissaan eli työttömyys vähenee. Rahoitusvastuu tulee kunnille, järjestämisvastuun rajana 20 000 henkilön työvoimapohja

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

Talous:

Työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisestä kuntien vastuulle aiheutuu kunnille merkittävää hallinnollista työtä, muutoksia organisaatiossa sekä johtamisjärjestelmässä. Näitä muutuskustannuksia ei ole huomioitu ja tämä saattaa pahimmillaan vaarantaa muutosprosessin käynnistymisen. Iso hallinnollinen muutos ja siitä johtuvat kustannukset tulisi kompensoida kunnille. Etelä-Karjalassa muutostyö on käynnistetty kuntien omalla kustannuksella, mutta kuntien mahdollisuus resursoida henkilöstöä muutoksen vaatimiin tehtäviin on rajallinen. Onnistunut muutos edellyttää myös nykyisen TE-palvelujen johdon ja henkilöstön sitoutumista ja työajan resurssointia muutoksen läpivientiin. Myös tämä tulee huomioida tulevaisuudessa valtion talousarvioissa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

Etelä- Karjalassa ollaan sitouduttu alueelliseen valmisteluun ja valmius yhteistoimintaan on olemassa. Luottamalla kuntien kykyyn, osaamiseen ja haluun järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla löydetään kullekin alueelle parhaat tavat palveluiden organisointiin ja yhdyspintahaasteiden minimointiin. Vaatimus yhdenvertaisista palveluista ohjaa jo itsessään kunnat vapaaehtoisesti hakeutumaan yhteistyöhön niiden palveluiden kohdalla(hankinnat, maahanmuuttajien palvelut yms.), joissa tarvitaan kuntien välistä yhteistyötä. Sopimuksella määriteltäisiin yksittäisten kuntien tehtävät sekä yhteistyössä hoidettavat tehtävät ja niiden toteutus. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kanssa. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut, myös lähipalvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa.

T

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

Imatran kaupunki pitää hyvänä, että esityksen mukaan valtio sitoutuu korvaamaan tehtävävastuiden siirrosta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti.

Lakiluonnoksen laskelmat on tehty vuoden 2019 kustannustoteutumien perusteella. On kuitenkin huomioitava, että jo vuoden 2022 kustannuksia korottavat mm. uuden Pohjoismaisen asiakaspalvelumallin kustannukset, joiden suuruudeksi on arvioitu 70 miljoonaa euroa. Olisi perusteltua, että kuntien valtionosuuspohjaan siirtyvien tehtävien kustannukset määriteltäisiin lähempänä varsinaisen siirtovuoden toteumaa.

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**

- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

Yhdytään Kuntaliiton lausuntoon siltä osin, että kuntiin siirtyviä kustannuksia tulisi myös ennakoida ennen muutosta, sekä sopeutumisaika on liian lyhyt. Rahoituslaskelmissa esitetty nykytilan kustannusarvio perustuu laskennallisuuteen, koska tehtävät eivät ole vielä kunnilla. Täten uudistuksesta aiheutuva taloudellisen nettovaikutuksen esittäminen voi aiheuttaa vääriä tulkintoja kunnissa.

Useat päällekkäiset uudistukset vuoksi, esimerkiksi TE2024-uudistuksen, osalta kunnallisveroprosentin 0,6 prosenttiyksikön muutos paine yksittäisessä kunnassa olisikin hyväksyttävä, ei samaa raja-arvoa voi käyttää päällekkäin useaan samoille tai peräkkäisille vuosille osuvan uudistuksen kuntatalousvaikutusten arviointiin.

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet
- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät
- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Muutosturvakoulutus on uusi säädös. Sen kustannukset tulee korvata täysimääräisesti kunnille.

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

Koska uudessa mallissa kunnat eivät voi myöntää palkkatukea enää itselleen, vaan rahoitus tulee valtionosuuksien kautta on kriittistä se, että kohdentaako kunta enää jatkossa työllistämistoimia pitkäaikasityöttömiin. Yhteiskunnallisina vaikutuksina on vääjäämättä pitkäaikaistyöttömien syrjäytymisen lisääntymien. Nykyinen kuntien palkkatukityöllistämisen mahdollisuus tulisi lisätä lainsäädäntöön. Lisäksi yhtenä riskinä jos kunnat työllistävät jatkossa normaali rekrytoinnin kautta henkilöitä, niin täyttykö määräaikauskriteerit eli saadaanko perusteltua miksi jotkut työsuhteet ovat pätkätöitä

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

Yhdymme Kuntaliiton lausuntoon.

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määrätymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

Yhdytään Kuntaliiton lausuntoon, että liiallisuuteen menevästä yksityiskohtaisesta sääntelystä tulisi luopua ja siirtää lain painopistettä mahdollistavaan suuntaan eli pitäisi olla yksi selkeä yhteinen kokonaisuus ja vältetään liian yksityiskohtaisuuksiin menevää säätelyä.

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

Esitetty rahoitus, sekä työttömyysturvakustannusten kompensatiomalli luovat kuntien kustannuksiin vahvasti suhdanteista riippuvaisen mekanismin, etenkin työttömyysturvaetuuksien osalta. Palveluiden painoarvoa tulisi muuttaa enemmän kohti laajan työttömyyden kriteeriä, esimerkiksi muuttaen suhdetta arvoon 50/50, joka tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksia ulkopuolelta tulevia suhdannevaihteluja. Jakoa 50/50 puoltaa myös se, että laajan työttömyyden kriteeri toteuttaa parhaiten tarveperusteisuutta, kun rahoitus seuraa työttömyyttä. Malli parantaisi myös TE-palveluiden yhdenvertaisen tarjoamisen edellytyksiä etenkin niissä kunnissa, jotka joutuisivat kohtaamaan edellä kuvattuja negatiivisia suhdannevaikutuksia. Työkäisen väestön säilyminen esimerkiksi 50 prosentin painolla takaisin kuitenkin vielä rahoitusjärjestelmän vaatimukset kannustavuudesta

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;
Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

-

**Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta**

-

**Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;
Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;
Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta**

-

**Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;
Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;**

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;
Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;
Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;
Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana. Ohjaamo ja TYP toiminut aiemmin rinnakkain. Miten jatkossa toimitaan jää esityksessä epäselväksi. Toimiva malli voisi olla sellainen, jossa Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien. Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Etelä- Karjalassa Ohjaamo on mukana yhteisessä johtoryhmässä. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään

se, onko monialaisten palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan? Ohjaamo-konsepti on juurrutettu ja vakiintunut moniammatillinen konsepti, jonka sijoittuminen osaksi nuorten palveluita on tavoitettavuuden ja moniammatillisuuden osalta nykymuodossa toimiva järjestely. Ohjaamo-konseptia on kehitetty pitkäjänteisesti. Ohjaamoihin on koottu laaja moniammatillinen nuorten kanssa toimivien ammattilaisten verkosto. Ohjaamon asioinneista valtakunnallisesti noin 30% koskee työllisyyttä. Muut asioinnit koskevat pääasiassa opiskelua, etuuksia ja vapaa-aikaa sekä hyvinvointia.

Ohjaamo palvelee nykymuodossa asiakasohjautuvuutta sekä asiakkaiden hyvinvointia hyvin. Nuorisotyöllinen ote, tavoitettavuus some-kanavien kautta, vapaaehtoisuus, nimetön asiointimahdollisuus, joustavuus työaikojen ja toiminnan suunnittelussa sekä nuoren kokonaisvaltainen kohtaaminen ovat nykymuotoisen Ohjaamon vahvuus.

Esitämme, että kunnat voivat sijoittaa halutessaan nuorten monialaiset Ohjaamo-palvelut osaksi nuorisopalveluiden toimintaa. Ei ole mielekästä, jos Ohjaamo määritellään sijoittumaan työllisyydenhoidon alle. Nuorilla on riski jäädä väliinpuotoajiksi, jos valmistelussa ei huolehdita nuorten tarpeiden erityispiirteistä.

Onni-toiminnan keskittäminen keha-keskuksille ei huomioi pienempien kuntien ja kaupunkien nuorten psykososiaalisen tuen tarpeita ja aiheuttaa alueellista eriarvoisuutta.

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Ehdotuksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita olisivat työvoimaviranomainen, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos. Toimijoissa ei ole mainittu kuntaa. Se tarkoittaa, että monialaisen tuen piirissä olevien yhteistoiminta-alueelle kuuluvien asiakkaiden palveluprosesseja ei voida sovittaa yhteen kuntien muiden toimintojen, kuten esimerkiksi elinvoima- ja osaamispalvelujen kanssa tietosuojasyistä. Kunta tulisi lisätä toimijoihin, jotta esityksen tavoitteet asiakkaan palveluiden yhteensovittamisesta kuntaekosysteemin kanssa onnistuisivat.

Esityksessä ehdotetaan, että monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen, jota kannatetaan vahvasti.

Laissa säädettäisiin erikseen nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta, jolle työvoimaviranomaiset järjestäisivät toimintaedellytykset. Esityksestä ei selviä miten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoiminta ja nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu järjestetään siten, että toiminta ei olisi päällekkäistä ja ohjaus oikeaan palveluun olisi yhdenmukaista.

Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista. Imatran kaupunki yhtyy Kuntaliiton lausuntoon, että valmennukset

ovat tehtäväkokonaisuus, joka tulisi siirtää kuntien hoidettavaksi. Lisäksi lakiesityksen uusi ehdotettu nimi ei ole selkeä, vaan päinvastoin se sisältää päällekkäisiä termejä

Vento Marika
Imatran kaupunki